

SASKIN STRATEGIA VUOSILLE 2009–2011

1. Toimintaympäristön globaalit trendit

Haasteet:

Pitkän ajan trendit: Ilmastonmuutos ja maailmantalouden rakenteiden murros. Ilmaston lämpeneminen, kaupan vapauttaminen sekä muutokset tuotantorakenteissa haastavat ammattiyhdistysliikkeen perinteiset toimintamallit kaikkialla maailmassa. Tuotannon siirrot maasta toiseen sekä suurten kehitysmaiden työntyminen maailmantalouden mahtitekijöiksi muuttavat kansainvälistä työnjakoa ja pakottavat myös ammattiyhdistysliikkeen entistä globaalimpaan edunvalvontaan ja tiiviimpään yhteistyöhön. Ammattiyhdistysliikkeelle ihmisarvoinen työ (*Decent Work*) ja elämiseen riittävä palkka (*Living Wage*) ovat keskeiset tavoitteet köyhdyttämisen vastaisessa taistelussa. Ne ovat sosiaalisesti kestävässä talousmallin elementtejä myös silloin, kun ilmastonmuutoksen vaatimaa luonnonvarojen sekä tuotanto- ja kulutustapojen sääntelyä käydään toteuttamaan.

Rahoitusmarkkinoiden kriisi ja uusliberaalin politiikan haaksirikko. Rahoitusmarkkinoiden kriisistä alkanut maailmantalouden alamäki hidastaa talouskasvua ja iskee dramaattisimmin maailman köyhimpään väestönosaan, erityisesti kaupunkiköyhälistöön. Ruoan hinnan nopea nousu on vetänyt miljoonia kaupunkilaisia takaisin köyhyyteen ja pahentanut entisestään niiden tilannetta, jotka elättävät itsensä järjestäytyneiden työmarkkinoiden ulkopuolella. Kasvava työttömyys ja työssäkäyvien elintason kurjistuminen ovat erittäin suuri haaste erityisesti kehitysmaiden ammattiyhdistysliikkeelle. Vaikka uusliberaali politiikka joutuukin talouskriisin seurauksena uudelleen arvioitavaksi, on vaarana että maailmanlaajuinen kilpailu tuotantokustannusten alentamisesta – *race to the bottom* – kiihtyy edelleen ja että köyhien valtioiden paineet kilpailla työpaikoista työolojen kustannuksella kasvavat

Epävirallisen talouden kasvu. Tuotannon ja palveluiden uudelleenjärjestelyt ja julkisen sektorin karsinta on siirtänyt suurimman osan kehitysmaiden työikäisistä virallisen talouden ulkopuolelle, jonne työsopimusten tai -lainsäädännön suoja ei ulotu eikä yhdestä työstä saatava palkka riitä elämiseen. Kansainvälisen talouskriisin synnyttämä työttömyys kiihdyttää tätä kehitystä, ja epävirallinen työ yleistyy entisestään.

Järjestäytymisrakenteen murros. Työmarkkinoille syntyvien uusien ryhmien edunvalvonta ja järjestäytymisoikeuksien turvaaminen käy aiempaa vaikeammaksi. Ammattijärjestöt joutuvat miettimään uudenlaisia järjestäytymismuotoja, uusia tapoja verkostoitua, uusia tapoja lähestyä ja puhutella ihmisiä sekä uusia keinoja palvella jäsenistöä. Ne joutuvat myös miettimään, miten torjua *union busting* – menetelmät, useissa maissa yleistyvät tietoiset pyrkimykset heikentää ammattiyhdistysliikettä.

Mahdollisuudet:

Markkinoiden sääntely ja globalisaation hallinta. Maailmanlaajuinen finanssikriisi on horjuttanut laajalti uskoa vapaasti toimivien markkinavoimien kykyyn ylläpitää kestävä kehitystä ja vakaata talouskasvua. Keskustelu markkinoiden sääntelystä antaa mahdollisuuden myös sosiaalisesti kestävämmän talousmallin kehittelylle. Ammattiyhdistysliikkeelle se tarjoaa tilaisuuden nostaa esiin omia aloitteitaan globalisaation sosiaalisesta ulottuvuudesta.

Ammattiyhdistysliike ja kansalaisliikkeet. Yhteistyöverkostot perinteisen ammattiyhdistysliikkeen ja uusien kansalaisliikkeiden välillä voimistuvat samalla, kun ay-liike etsii vaihtoehtoisia järjestäytymismuotoja vanhojen rakenteiden täydentäjiksi. Verkostot puolustavat julkisia peruspalveluita, demokraattisia oikeuksia ja paikallisyhteisöjen oikeutta luonnonvaroihin sekä osallistuvat globalisaation hallintaa koskevien aloitteiden kehittelyyn.

Vastuullisuusajattelun myötätuuli. Kansalaisten kiinnostus eettisen kuluttamisen kysymyksiin lisääntyy ja samalla kasvaa yrityksiä vastuullisempaan toimintaan kannustava paine. Tämä avaa lisää mahdollisuuksia käydä keskustelua työntekijöiden oikeuksista ja elämiseen riittävästä palkasta sekä synnyttää konkreettisia aloitteita, joissa ay-liike on keskeisesti mukana.

Ammattiyhdistysliikkeen yhdentyminen. Ay-liikkeen kahden maailmanjärjestön yhdistyminen sekä teollisuuden kansainvälisten ammattijärjestöjen fuusiohanke parantavat mahdollisuuksia tehostaa kansainvälistä yhteistyötä sekä selkeyttää työnjakoa myös kansallisella tasolla.

2. Trendit kotimaassa

Kansainväliset tuotannon ja palveluiden uudelleenjärjestelyt koskettavat edelleen näkyvästi myös Suomen työmarkkinoita. Tuotannon siirtojen ja suomalaisyritysten kansainvälisen toiminnan kautta SASKin hanketoiminta sekä viestintä ja vaikuttaminen kytkeytyvät tiiviisti suomalaisen työelämän todellisuuteen.

Kansalaisten kiinnostus globaaleihin kysymyksiin on kasvussa, mikä antaa lisää mahdollisuuksia ay-liikkeen tärkeinä pitämien teemojen esille nostamiseen Suomessa sekä kampanjointiin työelämän globaalien perusoikeuksien puolesta.

Liittofuusiot Suomessa selkeyttävät SASKin jäsenkentän rakennetta mutta asettavat myös haasteen: SASKin ja jäsenkentän kontaktipinta saattaa suurempien liittokokonaisuuksien oloissa kutistua, ellei kehitellä uusia keinoja jäsensuhteen säilyttämiseksi elävänä ja monipuolisena.

3. SASKin toiminnan perustehtävä

SASKin periaateohjelma toteaa:

”SASKin perustehtävä on toteuttaa ammattiyhdistysliikettä tukevia hankkeita kehitysmaissa ja EU:n lähialueilla sekä toimia jäsenjärjestöjensä välineenä kotimaan kehityspoliittisessa vaikuttamisessa. Suomalaisen ay-liikkeen osaamiskeskuksena ja yhteistyölinkkinä SASK on samalla osa vapaan ja demokraattisen ammattiyhdistysliikkeen maailmanlaajuista verkostoa, jonka kanssa se jäsenjärjestöineen tekee tiivistä yhteistyötä. SASKin toimintaa ohjaavat periaatteet ja tärkeimmät pitkän ajan tavoitteet perustuvat keskeisesti kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen päämäärille. Myös SASKin kumppanit ovat kansainvälisen ay-liikkeen verkostoon kuuluvia ammattijärjestöjä tai samoja tavoitteita tukevia kansalaisjärjestöjä ja kansalaisten verkostoja.”

”Toiminnan perusajatus: Edustavat, demokraattiset ja osaavat ammattijärjestöt ovat tehokkain keino ihmisarvoisen työn puolustamiseen sekä työolojen ja –ehtojen päivittäiseen valvontaan. Ne ovat tärkeä kanava, jonka kautta työllään itsensä elättävät voivat saada äänensä kuuluviin, kun kansainvälisen talouden pelisääntöjä muovataan ja globaalien edunvalvonnan mekanismeja rakennetaan. Siksi juuri ammattiyhdistysliike on se verkosto, jonka avulla SASK tukee työolojen parantamista ja demokraattisten oikeuksien toteutumista kehitysmaissa ja EU:n lähialueilla. Mitä tehokkaammin ja taitavammin paikalliset ammattijärjestöt hoitavat tehtävänsä, sitä enemmän myös

yksittäiset edunsaajat hyötyvät SASKin kautta kanavoidusta tuesta.”

4. Strategiset tavoitteet ja painopisteet 2009-2011

Hanketoiminnan päätavoitteet

SASKin hanketoiminnan päätavoite on vahvistaa kehitysmaiden ja EU:n lähialueiden ammattijärjestöjä, jotta nämä pystyvät suoriutumaan perustehtävästään eli ihmisarvoisen työn (*Decent Work*) ja elämiseen riittävän palkan (*Living Wage*) turvaamisesta jäsenistölleen ja oman alansa työntekijöille. Suomalaisten ammattijärjestöjen osallistuminen omien sisärjestöjensä tukemiseen on SASKin toiminnan kulmakivi, joka samalla vahvistaa ammattiyhdistysliikkeen kansainvälistä edunvalvontaverkoston.

Decent Work – tavoitteen edistämiseksi on tärkeitä toimia myös niillä alueilla, joille suomalaisesta ammattijärjestökentästä ei löydy vastinetta. Näitä ovat erityisesti epävirallinen sektori, maatyöläiset, siirtotyöläiset ja lapsityö. Hanketoiminnan erityisalueita ovat myös tuki ay-liikkeen yhdistymisprosesseille, yhteistyö muiden kuin perinteisten ay-kumppanien kanssa sekä ilmastonmuutos ja ympäristö. Ilmastomuutoksen torjunta synnyttää jatkossa uudentyyppisiä työtilaisuuksia – ns. *green jobs* -, joiden työoloista, työehdoista ja järjestäytymisestä huolehtiminen kuuluu SASKin ohjelman piiriin.

Tasa-arvokysymykset – gender - ovat SASKin toiminnan läpileikkaavana teeman, joka kirjattu tuenkäyttösuunnitelmaan ja jota toteutetaan hankkeissa.

SASKilla on kasvava kapasiteetti jatkuvaan suunnitteluun sekä kehitysyhteistyöohjelman toteutukseen, seurantaan ja arviointiin. Hankkeet ovat ohjelman mukaisia ja niiden vaikuttavuus paranee. Ohjelma ottaa huomioon alueelliset erityispiirteet, joille määritellään hanketoiminnassa omat painopisteensä.

Laadukas ja asianmukaisesti hallinnoitu ohjelmatyö turvaa rahoituksen jatkumisen.

Viestintä ja vaikuttaminen

SASK tunnetaan ja tunnustetaan yhtenä luotettavimmista yhteistyökumppaneista kansainvälisissä ammattijärjestöissä ja yhteistyöverkostoissa.

Suomalainen ammattiyhdistysliike ja sen jäsenkenttä tuntevat ja tunnustavat SASKin omaksi kehitysyhteistyöjärjestökseen, josta ollaan ylpeitä.

SASKin viestinnän ja vaikuttamistoiminnan kantava teema on ihmisarvoinen työ. Se sidotaan käytännön esimerkeillä SASKin hanketoimintaan, mikä auttaa jäsenjärjestöjen sitoutumista ohjelmatyöhön.

Ammattiyhdistysliikkeen painoarvo suomalaisessa yhteiskunnassa on myös SASKille merkittävä strateginen voimavara. Jäsenjärjestöjensä painoarvon ansiosta SASKin ohjelmatyön tavoitteilla on laaja poliittinen tuki. SASK kykenee aina tarvittaessa saamaan viestinsä läpi relevanteille poliittisille päättäjille ja ammattijärjestöille.

Resurssien kehittäminen

(Hallinto)

Jäsenjärjestöjen aktiivinen osallistuminen hanketoimintaan on merkittävä voimavara, ja toimiston ja hallinnon vuoropuhelua syvennetään edelleen. SASKin hallitus osallistuu tiiviisti toiminnan suunnitteluun ja käytännön toteutukseen.

(Rahat)

SASK kehittää rahoitustaan lisäämällä liittojen omarahoituspanosta eli kannustamalla uusia liittoja mukaan käytännön hanketoimintaan, kehittämällä Ylen Hyvän toimintaa ja lisäämällä kumppaneiden omaa panosta.

(Henkilöstö)

SASKilla on riittävä kapasiteetti ohjelman puitteissa tapahtuvaan hankesuunnitteluun, hankkeiden seurantaan ja arviointiin.

(Verkostot)

SASK kykenee analysoimaan globaalia toimintaympäristöään yhdessä kumppaniensa kanssa sekä reagoimaan toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. SASK ylläpitää, kehittää ja hyödyntää aktiivisesti yhteistoimintaverkostoaan niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.

SASKin jäsenpohja laajenee ja jäsenyyden sisältö kehittyy niin, että se palvelee kattavasti suomalaisen ammattiyhdistysliikkeen nykyhetken tarpeita. Tärkeä potentiaalinen voimavara on kannatusjäsenyys, jonka hyödyntäminen kuuluu strategiaan painopisteisiin. Yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa SASK kykenee organisoimaan innostavia ja vaikuttavia osallistumismahdollisuuksia suomalaisille ammattiyhdistysaktiiveille kansainvälisessä solidaarisuustyössä.